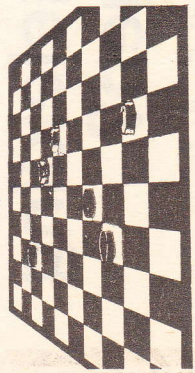

11-7-1990

door

Eric van Dusseldorp

WANNEER HEEFT een dammer terreinvoordeel?

Vaak is dat goed te zien: als een speler stevig op het centrum staat, goed naar voren staat, terwijl zijn opponent zijn stukken meer aan de rand heeft, dan kan hij in veel gevallen bogen op terreinvoordeel.

Maar laten we eens kijken naar de stand van diagram I. Het gaat hier om een stelling uit de partij tussen de (toen nog) Rus Iser Koeperman en de Afrikaan Bassirou Suikertoernooien, in dit geval die van 1975.

Zwart: I. Koeperman (USSR)
Wit: B. Ba (Senegal)

Wie heeft in deze stand terreinwinst? Wit, denkt u misschien. Hij staat naar voren, terwijl zwart meer naar achteren en aan de randen staat.

Fout! Potentieel heeft zwart terreinvoordeel. Koeperman toonde dat in de partij op uitstekende wijze aan, terwijl de witspeler verder niets verkeerd doet. Hij doet allemaal logische zetten.

Partijverloop: 29. ... 2-8; 30. 38-33, 8-13; 31. 33-28, 12-18; 32. 37-31, 18x27; 33. 31x22, 7-12; 34.

Iser Koeperman zet zaken op zijn kop

Tot zover vijfvoudig ex-wereldkampioen Iser Koeperman, die de zaak hiermee compleet op zijn kop zet. Want wie is altijd de grote voorvechter van de tempotheorie geweest? Inderdaad, Koeperman zelf!

Wie heeft in zijn eigen partijen altijd gestreefd naar voordelige af-ruilen? Precies, Koeperman.

Wie is de grondlegger van de huidige Sovjet-school, met als filosofie: eerst in de opening tempi winnen en vanuit die situatie loeren op zwaktes in de vijandelijke verdigting? Ja hoor, Koeperman.

Kan men Koeperman beschouwen als een romantisch dammer? Nou nee, niet echt.

En tot slot nog dit: ook in 1976 waren Sijbrands en Gantwarg al veel interessantere spelers dan tempoteller Iser Koeperman.

Even verder in dat boek komen we Koeperman opnieuw tegen, ditmaal als commentator bij de partij Michel-Koeperman.

Op een gegeven moment schrijft Koeperman: „(...) thans is er in het damspel geen romantiek meer. Zij is vermoord door de onverbiddelijke en opdringende theorie der tempi. Bij u is zij tot in de perfectie doorgevoerd door Ton Sijbrands, bij ons heet zijn navolger Anatoli Gantwarg. Ik ben gedwongen met deze theorie rekening te houden, want zij is een realiteit. Maar ik mag kiezen van voordelige afruilen, het oppotten van tempi en de verwezenlijking daarvan (...)”

gelopen. Op 37-31 wint 27-32 eenvoudig. Na 48-43 gaat het leuk uit: 23-28, 42-38, 16-21, 37-31, 34-40, 31x11, 40x49, 26x17, 49x7.

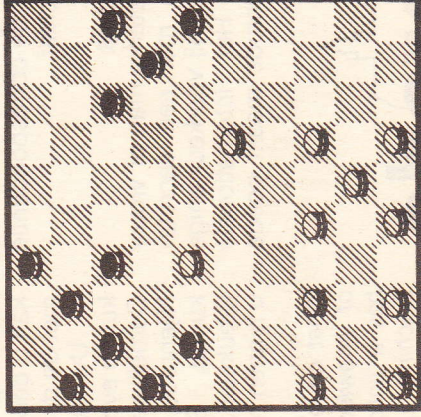
Partijverloop: 49. 44-39, 34x43; 50. 48x39, 23-29; 51. 39-33, 29x38; 52. 37-32, 27-31; 53. 36x27, 38-43; 54. 32-28, 43-49; 55. 28-23, 49x21; 56. 23-18, 21-27; Nu moet wit eigenlijk opgeven, maar als een beginner doet hij nog een paar zetten, 57. 26-21, 27x13; 58. 21x12, 13-2.

Een instructieve zege van Koeperman.
Bovenstaande zettenreeks komen uit het boek Zeven Jaar Suikerdamtoernooi, een uitgave uit 1976 van Willem Jurg en Herman van Westerlo.

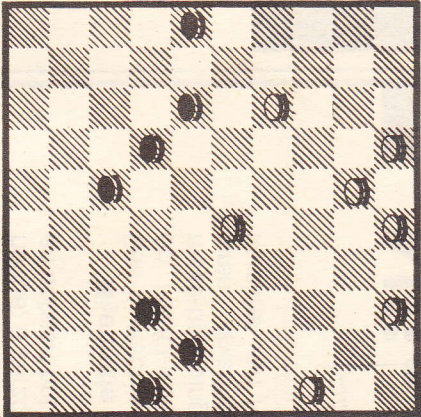
46-41, 12-18; 35. 41-37, 18x27; 36. 37-31, 14-19; 37. 31x22, 20-24; 38. 29x20, 15x24; Wint twee tempi. 39. 39-34, 11-17; 40. 22x11, 6x17; Wint vier tempi. Zie diagram II.

Vergelijk u nu eens diagram I met diagram II. Wel een verschil hè? De potentiële zwarte terreinwinst in diagram I is omgezet in feitelijke terreinwinst in diagram II. Zwart staat 13 prima tempi voor en wit staat vreselijk onder druk. 41. 36-31, 13-18; 42. 43-39, 18-23; Wit wordt nog verder teruggedreven. 43. 49-44, 23x32; 44. 34-29, 24x33; 45. 39x37, 19-23; 46. 31-26, 21-27; 47. 47-41, 25-30; 48. 41-36, 30-34; Zie diagram III.

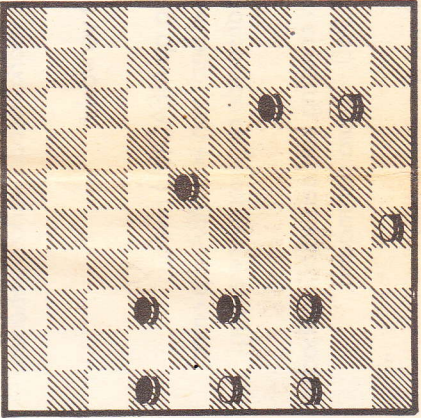
Wit is volkomen onder de voet

• DIAGRAM I

• DIAGRAM II

• DIAGRAM III